

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

19 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«М'ЯКА СИЛА» ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ
НА СУЧАСНИЙ СВІТ**

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

Спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: Білан С.О., професор кафедри міжнародних відносин і суспільних
наук, доктор історичних наук, професор

Київ – 2025

Опис навчальної дисципліни
«М'яка сила» як механізм впливу на сучасний світ»

Дисципліна ««М'яка сила» як механізм впливу на сучасний світ» розглядає ключові аспекти концепції «soft power». На відміну від традиційної «жорсткої сили» (військова та економічна міць), «м'яка сила» базується на здатності держави досягати своїх цілей через привабливість її культури, політичних цінностей та зовнішньої політики. Курс дає студентам-міжнародникам глибоке розуміння того, як країни використовують такі інструменти, як культурна дипломатія (кіно, музика, мистецтво), публічна дипломатія, освітні програми, спортивні заходи та медіа для формування позитивного іміджу та впливу на світову громадську думку.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	СЗ «Міжнародні відносини»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	—	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки	1 (2025/2026 н.р.)	1 (2025/2026 н.р.)
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	105 год.	134 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів комплексне бачення механізмів сучасного впливу, навчити їх аналізувати міжнародні процеси та розробляти стратегії, що базуються на використанні «м'якої сили».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

ПРН04. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

ПРН07. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та інструменти «м'якої сили»														
Тема 1. Концепція «м'якої сили»: витоки, сутність та основні елементи	1	19	2	4			13	19	1	1			17	
Тема 2. Культура як ключовий інструмент «м'якої сили»	3	19	2	4			13	19	1	1			17	
Тема 3. Політичні цінності та ідеологія у механізмі «м'якої сили»	5	19	2	4			13	19	1	1			17	
Тема 4. Економічна «м'яка сила»: від торгівлі до допомоги	7	18	2	3			13	18	1	1			16	
Разом за змістовим модулем 1		75	8	15			52	75	4	4			67	

Змістовий модуль 2. «М'яка сила» у практиці міжнародних відносин												
Тема 5. Освіта та наука як інструменти «м'якої сили»	9	19	2	4			13	19	1	1		17
Тема 6. Роль медіа та інформації у поширенні «м'якої сили»	11	19	2	4			13	19	1	1		17
Тема 7. «М'яка сила» у сучасних міжнародних відносинах: кейси та виклики	13	19	2	4			13	19	1	1		17
Тема 8. «М'яка сила» України: потенціал та стратегії в умовах війни	15	18	1	3			14	18	1	1		16
Разом за змістовим модулем 2		75	7	15			53	75	4	4		67
Усього годин		150	15	30			105	150	8	8		134

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концепція «м'якої сили»: витоки, сутність та основні елементи	2
2	Культура як ключовий інструмент «м'якої сили»	2
3	Політичні цінності та ідеологія у механізмі «м'якої сили»	2
4	Економічна «м'яка сила»: від торгівлі до допомоги	2
5	Освіта та наука як інструменти «м'якої сили»	2
6	Роль медіа та інформації у поширенні «м'якої сили»	2
7	«М'яка сила» у сучасних міжнародних відносинах: кейси та виклики	2
8	«М'яка сила» України: потенціал та стратегії в умовах війни	1

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концепція «м'якої сили»: витоки, сутність та основні елементи	4
2	Культура як ключовий інструмент «м'якої сили»	4
3	Політичні цінності та ідеологія у механізмі «м'якої сили»	4
4	Економічна «м'яка сила»: від торгівлі до допомоги	3
5	Освіта та наука як інструменти «м'якої сили»	4
6	Роль медіа та інформації у поширенні «м'якої сили»	4
7	«М'яка сила» у сучасних міжнародних відносинах: кейси та виклики	4
8	«М'яка сила» України: потенціал та стратегії в умовах війни	3

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концепція «м'якої сили»: витоки, сутність та основні елементи	13
2	Культура як ключовий інструмент «м'якої сили»	13
3	Політичні цінності та ідеологія у механізмі «м'якої сили»	13
4	Економічна «м'яка сила»: від торгівлі до допомоги	13
5	Освіта та наука як інструменти «м'якої сили»	13

6	Роль медіа та інформації у поширенні «м'якої сили»	13
7	«М'яка сила» у сучасних міжнародних відносинах: кейси та виклики	13
8	«М'яка сила» України: потенціал та стратегії в умовах війни	14
	Всього	105

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист творчих робіт;
- пірінгове оцінювання.

6. Методи навчання

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- перевернутий клас;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота;
- гейміфікація.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проєкти;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні аспекти багатосторонньої дипломатії		
Семінар 1. Концепція «м'якої сили»: витоки, сутність та основні елементи		15
Семінар 2. Культура як ключовий інструмент «м'якої сили»		15
Семінар 3. Політичні цінності та ідеологія у механізмі «м'якої сили»		15
Семінар 4. Економічна «м'яка сила»: від торгівлі до допомоги		15
Модульна контрольна робота 1.		40
Всього за модулем 1		100

Модуль 2. Багатостороння дипломатія і сучасна система міжнародних відносин		
Семінар 5. Освіта та наука як інструменти «м'якої сили»		15
Семінар 6. Роль медіа та інформації у поширенні «м'якої сили»		15
Семінар 7. «М'яка сила» у сучасних міжнародних відносинах: кейси та виклики		15
Семінар 8. «М'яка сила» України: потенціал та стратегії в умовах війни		15
Модульна контрольна робота 2.		40
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

– методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форм здобуття вищої освіти.

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка; Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДІП», 2021. 252 с.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. В. Пунда, І.П. Козинець, Клименко В.С. та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
3. Міжнародні відносини та світова політика: навчальний посібник; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25295/1/2020-Kuz%20O%20M%2C%20Korotkov%20D%20S%2C%20Mikhailichenko%20D%20Y%20ta%20in.pdf>
4. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К.: Вадекс, 2020. 442 с.

Допоміжні джерела:

1. Авер'янова Н., Воропаєва Т. «Розумна сила» як стратегія деконфліктизації та сталого розвитку української держави. Молодий вчений. 2020. № 4 (80). С. 509–513. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2100>.
2. Брайлян Є. Як змінилося сприйняття України у світі після 24 лютого 2022 року. 23.02.2023. АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/23/yak-zminylosya-sprynyattya-ukrayiny-u-sviti-pislya-24-lyutogo-2022-roku/>
3. Гетьманчук А. Щоденник євроатлантиста. Дуже “м’яка сила” України. URL : <http://www.blogs.pravda.com.ua/authors/hetmanchuk/4e807c2fadfa4/>.
4. Зарембо К. М’яка сила України. URL : <http://www.kyivpost.ua/opinion/blogs/myaka-sila-ta-ukrayina-16875.html>.
5. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М., Завгородня Ю. В. Конструктивізм та деструктивність суспільних змін у Східній та Центрально-Східній Європі в усвідомленні українського соціуму. Актуальні проблеми політики: зб.наук.праць. 2024. Вип. 73. С. 5–15. <https://doi.org/10.32782/app.v73.2024.1>.
6. Краснопольська Т. М., Милосердна І.М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць. 2022. Вип.69. С. 13-20. URL: <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1296>.
7. Краснопольська Т. М., Пехник А. В. Проблеми у сфері зовнішньої політики: сучасні проекції. Науковий журнал «Політикус». 2022. Вип. 4. С. 7–12. URL: http://politicus.od.ua/4_2022/1.pdf.
8. Кушнарєва М.Б. Українська культурна дипломатія під час війни: досвід, проблеми, перспективи. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 67. С. 35-53. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/e_biblioteka/naukovi_resursi/Socialni%20komunikacii/Kusnarova%20M.%20Ukrainska%20kulturna%20diplomatiya.pdf.
9. М’яка сила України: ТОП – 30 асоціацій з Україною в регіоні. URL : <http://www.docs.google.com/viewer/>
10. Мартинов А. «М’яка сила» як політичний інструмент Європейського Союзу (1990-ті — 20-ті рр. ХХІ ст.). Міжнародні зв’язки України: наукові пошуки і знахідки. 2020. Вип. 29. С. 113-129.
11. Мателешко Ю. Особливості політики «м’якої сили» Росії щодо України (1991 – 2013 рр.). Геополітика України: історія і сучасність. 2020. № 2(25). С. 70-79. URL : <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/227909>.

12. МЗС представило Стратегію позиціонування України. URL : <http://www.ua.life.comments.ua/2011/03/24/146441/mzs-predstavilo-strategiyu.html>.

13. Пашков В. Сфера вищої освіти як інструмент «м'якої сили» у зовнішній політиці держави. Зовнішні справи. 2020. №7-8. URL: <https://uaforeignaffairs.com/uk/journal-article/45>.

14. Семченко О. «М'яка сила» держави як потенціал іміджу України. Політичний менеджмент. 2021. 4-5. С. 265–272. URL : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/semchenko_miaka.pdf.

15. Спалек М. М'яка сила України. Як Brand Ukraine розвиває національний бренд. 28.04.2023. MediaSapiens. URL: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/31797/2023-04-28-myaka-syla-ukrainy-yak-brand-ukraine-rozvyvaie-natsionalnyy-brend/>

16. Сухорольська І., Климчук І. Громадська (публічна) дипломатія в умовах агресивної війни Росії проти України. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Вип. 43. С. 322–331. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/43_2022/39.pdf

17. Тищенко-Тишковець О. М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць. К. : ІВЦ «Політехніка». 2009. № 4. С. 28–32.

18. Як сприймають Україну в країнах ЄС? Кейси Німеччини, Франції, Італії, Польщі. Київ : Центр «Нова Європа». 2020. 44 с.

Ресурси відкритого доступу:

1. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне представництво Президента України.
2. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал органів виконавчої влади України.
4. <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/> – «Україна-Європейський Союз» – офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі.
6. <http://www.coe.kiev.ua/index.html> – Офіційне представництво Ради Європи в Україні.
7. <https://www.un.org/> – Офіційний сайт ООН.
8. <http://www.niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень.
9. <http://www.useps.org> – офіційний сайт українського центру економічних та
10. політичних досліджень ім. Разумкова.